

687075645854342

Додаток М

Типові ландшафти ПРУ: фотоілюстрації

а – Плавні – типові екосистеми ПРУ.

А – Мозаїчні ділянки СЖП, Грабовський лиман

Б – Вигорілі ділянки СЖП під час весняної повені

687075645854342

б – Острови дельти Дунаю – цінні території для птахів. О. Малий Татару – один з дунайських о-вів Кілійської дельти

в – Очеретяні острови – місця колоніальних поселень птахів. Колонія чапель *Ardea*, коровайок бурих *Plegadis falcinellus* та косарів білих *Platalea leucorodia*, оз. Карячка, СЖП

6870756956854342

г – Приморська частина островів в дельті Дунаю. Приморська частина о. Стамбульський, Кілійське гирло р. Дунай

г – Піщано-мулисті коси – місця гніздування птахів. Колоніальне поселення крячка рябодзьобого *Thalasseus sandvicensis* на піщано-черепашковій косі лиману Карачаус, НПП «Тузовські лимани».

6870756956854342

д – Піщано-мулисті коси – місця відпочинку та сезонних скупчень птахів.

А – Скупчення водоплавних та навколоводних птахів на косі Пташина в приморській частині Кілійської дельти р. Дунай.

Б – Скупчення водоплавних та навколоводних птахів на косі Нова Земля в приморській частині Кілійської дельти р. Дунай.

6870756456854342

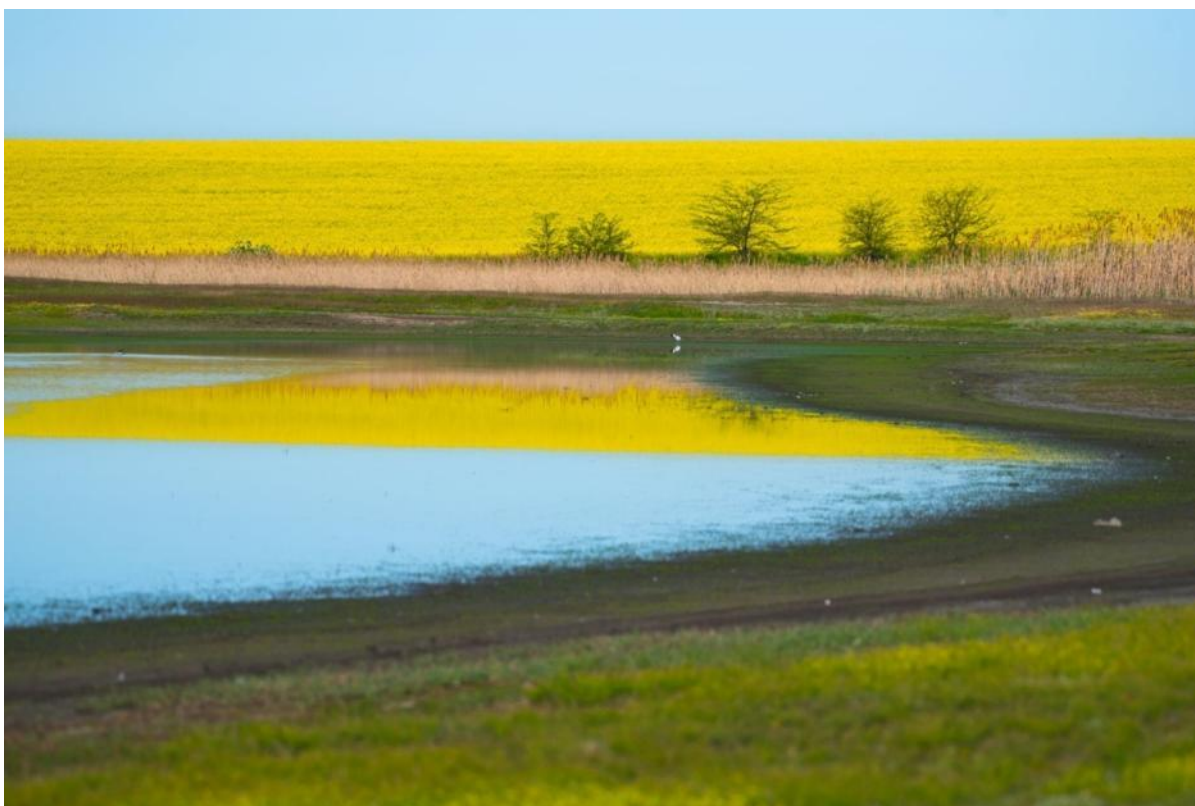
е – Солончаково-лучні комплекси як кормові угіддя для рідкісних видів. Степові журавлі *Anthropoides virgo* під час харчування на солончаково-лучних ділянках у дельті Дунаю, Жебриянське пасмо, 27.03.2020.

є – Мілинні ділянки – цінні територій для птахів. Скупчення птахів в період міграцій на Курильських мілинах приморської частини дельти Дунаю.

6870756456854342

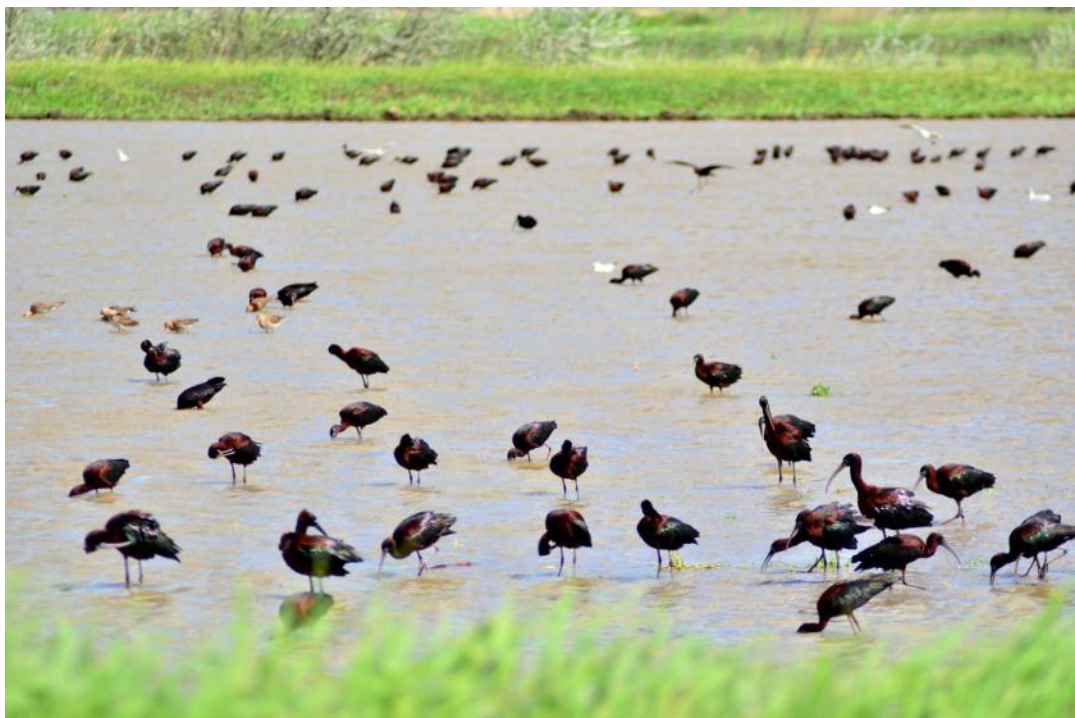
ж – Агроценози та прилеглі луки як елементи мозаїчного середовища. Лучна ділянка поблизу посівів ріпаку на прибережних терасах р. Сарата.

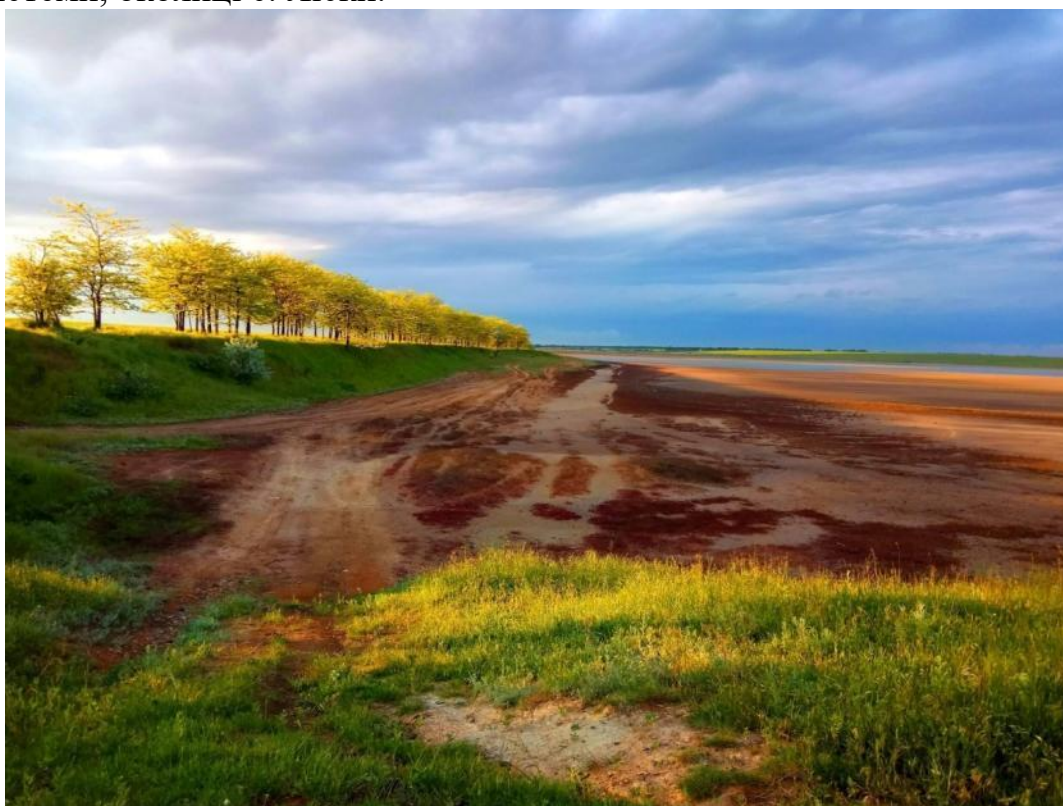
з – Ландшафти островів дельти Дунаю – цінні території для орнітофауни. Скупчення птахів на о. Єрмаків в період сезонних міграцій.

687075645854342

і – Рисові чеки як цінне штучне ВБУ для птахів. Скупчення коровайок бурих *Plegadis falcinellus*, що харчуються на зволжених чеках Кілійської рисової системи, околиці с. Ліски.

й – Солончакові ділянки. Лиман Бурнас, Тузлівська група лиманів

687075645854342

к – Лебедівська коса – піщано-черепашкова формація, що відокремлює Тузлівські лимани від Чорного моря

л – Берегова лінія лиману Алібей, Тузлівська група лиманів

687075646854342

м – Ріка Дунай – ключове джерело підтримки структурної й видової різноманітності орнітокомплексів ПРУ. Рукав Очаківський, Кілійське гирло р. Дунай

н – Прирусловий ліс в дельті р. Дунай, о. Татари

687075696854342

о – Дельти річок – важливі для орнітофауни території. Дельтова частина р. Когильник, околиці м. Татарбунари

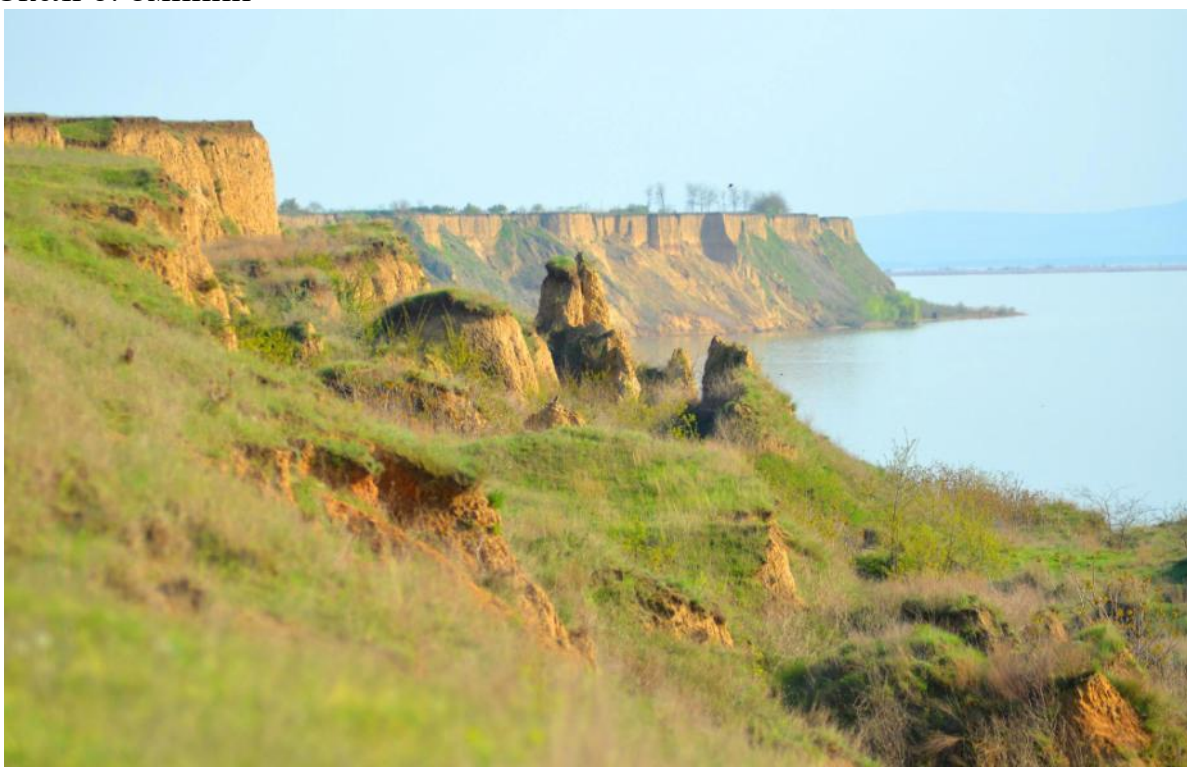
п – Малі річки – важливі екосистеми в умовах степової зони. Річка Сарата – мала річка ПРУ.

6870756906854342

р – Скелі о. Зміїний

с – Глинисті урвища. Східний берег оз. Ялпуг.

6870756406854342

т – Штучні гранітні дамби – нові антропогенно сформовані біотопи регіону.
Гранітна дамба в баровій частині гирла Бистре, дельта Дунаю.

у – Плато Добруджа (Румунія) – характерний біотоп поблизу українського озера
Кагул

6870756406854342

ф – Типчаково-ковилові степи

А – весняне різнотрав'я з домінуванням квітучих видів на фоні лучно-степового ландшафту з поодинокими чагарниками, Тарутинський степ

Б – ковиловий тип степу у фазі повного колосіння *Stipa sp.*, Тарутинський степ

6870756406854342

х – Штучнонасаджені ліси.

А – Штучний листяний ліс в північній частині ПРУ

Б – Лебедівський ліс – штучний листяний ліс на березі лиману Бурнас

687075646854342

Додаток Н

Використання різних методик: фотоілюстрації

а – Автотранспорт і оптична техніка – основа ефективного польового орнітологічного моніторингу

б – Водний транспорт – основний засіб пересування під час орнітологічного моніторингу в дельті Дунаю. Проведення обліків птахів на Курильських мілинах у співпраці з членом експедиційної групи О. Гайдашем.

6870756406854342

в – Використання пішохідних маршрутів у структурі моніторингових обстежень птахів.

А – Проходження протоки вбхід на о. Єрмаків (дельта Дунаю) під час польового обстеження.

Б – Зимові обліки водоплавних та навколоводних птахів в Жебриянській бухті Чорного моря

687075646854342

г – Використання павутинних сіток для відлову дрібних птахів у структурі моніторингових обстежень птахів, Лебедівська коса, НПП Тузловські лимани

г – Використання кілець (металевих та кольорових) для мічення птахів. Пташенята фламінго рожевого *Phoenicopterus roseus* помічені кольоровими кільцями. Лиман Бурнас, НПП Тузловські лимани

687075646854342

д – Аерофотозйомка з дронів у структурі моніторингу орнітофауни. Дослідження гнізда орлана-білохвоста *Haliaeetus albicilla* серед важкодоступних ландшафтів Дунайського біосферного заповідника, дельта Дунаю

е – Використання екшн-камер як допоміжного інструменту в орнітологічному моніторингу. Дослідження кладки чепури малої *Egretta garzetta* з використанням телескопічного штативу з екшен-камерою, прибережна ділянка оз. Китай, ПО

6870756476854342

є – Встановлення акустичного пристрою Song Meter у Тарутинському степу в межах програми екологічного моніторингу для фіксації видового складу птахів.

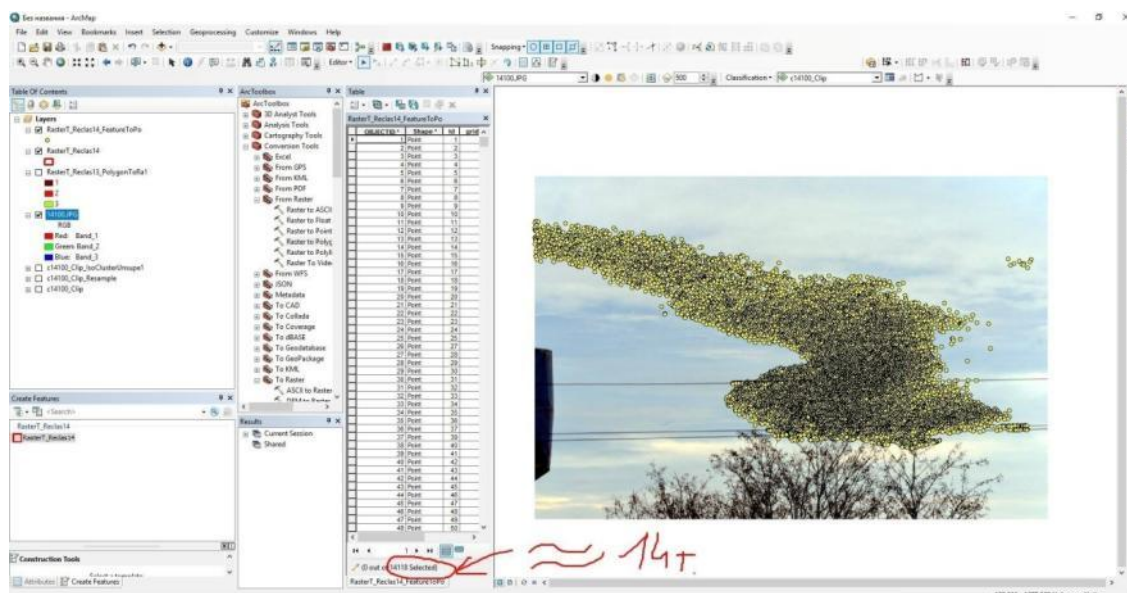
ж – GPS-трекінг як метод вивчення міграційних шляхів та біотопного використання птахами

А – шлях перміщення кібчика червононогого *Falco vespertinus* впродовж 3 років між місцем гніздування (ПРУ) та місцем зимівлі (ЮАР). Джерело – сайт satellitetracking.eu

Б – балобан *Falco cherrug*, що був помічений GPS-передавачем був застрелений бракон'єрами в межах ПРУ

6870756476854342

- з – Використання комп'ютерних програм для підрахунку птахів у зграї за фотознімком. Візуалізація підрахунку припущення *Columba palumbus* з використанням класифікації растрів за допомогою спеціалізованих модулів в ArcGis

19/09/2020

19/09/2022

Набір даних:
Sentinel-2 L2A
NDSI
На основі комбінації каналів
(B3 - B11)/(B3 + B11)

19/09/2020 + 19/09/2022

- пересохлі ділянки в 2020 р. та в 2022 р.
- обводнені ділянки в 2020 р. та в 2022 р.
- обводнені ділянки в 2020 р. але пересохлі в 2022 р.

- і – Аналіз даних космічних фотознімків отриманих в результаті набору даних космічного зондування як інструмент аналізу біотопів. Порівняння характеру обводненості північної частини СЖП в 2020 та 2022 р. – періоди пересихання плавнів.

6870756476854342

Додаток О

Рідкісні види в ПРУ: фотоілюстрації

а – Сорокопуд червоноголовий *Lanius senator* – рідкісний мігрант у межах ПРУ, острів Зміїний

б – Кам'янка іспанська *Oenanthe hispanica* – залітний вид у ПРУ, пониззя водосховища Сасик

6870756476854342

в – Рожевий фламінго *Phoenicopterus roseus* – новий гніздовий вид у ПРУ

г – Шпак рожевий *Pastor roseus* – колишній гніздовий вид у ПРУ

6870756176854342

г – Баклан чубатий *Phalacrocorax aristotelis* – єдине відоме місце гніздування в регіоні: о. Зміїний

д – Чайка шпорова *Vanellus spinosus* – рідкісний залітний вид для фауни України; перша реєстрація в ПРУ, ПО

6870756476854342

е – Чапля єгипетська *Bubulcus ibis* – ймовірно новий гніздовий вид для ПРУ

є – Славка Рюппеля *Sylvia rueppelli* – залітний вид, друга реєстрація в Україні;
о. Зміїний

6870756476854342

ж – Мартин трипалий *Rissa tridactyla* – залітний вид у ПРУ

з – Гірська чечітка *Acanthis flavirostris* – новий залітний вид у ПРУ, пониззя водосховища Сасик

6870756476854342

Додаток П

Чинники, що впливають на птахів в ПРУ: фотоілюстрації

- а** – Віддамбування та евтрофікація – причини деградації ВБУ і втрати їхньої мозаїчності. СЖП, Дельта Дунаю

- б** – Розорення прибережно-захисних смуг – загроза втрати біорізноманіттю. Фермерські поля на узбережжі лиманів Алібей та Бурнас

687075647854342

в – Сезонність пожеж зумовлює різноспрямований вплив на птахів та їхні біотопи.
Пожежа в СЖП, дельта Дунаю

г – Інтенсивне фермерське землекористування – чинник трансформації біотопів та впливу на орнітокомплекси регіону. Обробка полів фермером в околицях с. Приморське, Ізмаїльського р-ну.

6870756476854342

г – Браконьєрство як загроза для стабільності популяцій окремих видів птахів.

А – Застрелений орлан-білохвіст *Haliaeetus albicilla*, західний берег водосховища Сасик

Б – Загиблий беркут *Aquila chrysaetos*, пониззя р. Хаджидер.

6870756486354342

д – Транспортна інфраструктура – джерело прямої загибелі птахів та фрагментації біотопів.

А – сипуха крапчаста *Tyto alba*, околиці м. Кілія.

Б – Атотраса Одеса-Рені, район оз. Ялпуг та оз. Кугурлуй.

6870756486854342

е – Інтенсивний випас без регулювання – чинник знищення кладок та гнізд на відкритих біотопах. О. Єрмаків, Дельта Дунаю

є – Заліснення – втрата унікальних біотопів. Насадження сосни кримської *Pinus nigra* на Жебриянівському пасмі, околиці м. Вилкове

687075648654342

ж – Кліматичні зміни як фактор впливу на орнітофауну.

А – одуд *Uropygia* після снігопаду в період весняної міграції, околиці м. Вилкове.

Б – дрізд співочий *Turdus philomelos* під час весняного обledenіння, околиці м. Вилкове.

687075698654342

з – Кліматичні зміни – поява нових видів на зимівлі.

А – горобець чорногрудий *Passer hispaniolensis* – перша реєстрація на зимівлі в межах України, околиці с. Червоний Яр, берег оз. Китай.

Б – крячок білокрилий *Chlidonias leucopterus* в шлюбному вбранні – нетипова реєстрація для зими, приморська частина Кілійської дельти р. Дунай

6870756486854342

і – Кліматичні зміни – зміна біотопів в результаті посух.

А – Фрагмент ділянки Жебриянівських плавнів, яка висохла в літньо-осінній період 2019 р., дельта Дунаю

Б – Фрагмент пересохлого лиману Шагани в 2016 р., НПП ТЛ

68707564854342

й – Побутове сміття у природних екосистемах як джерело порушень для орнітофауни. Гніздо мартина жовтоногого *Larus cachinnans*, лиман Алібей, НПП Тузловські лимани

к – Контакт диких птахів зі свійськими птахами – потенційний шлях передавання небезпечних збудників. Чепура мала *Egretta garzetta* серед домашніх гусей, зах. берег водосховища Сасик.

687075648654342

л – Хижацтво та поява інвазійних видів як чинник впливу на орнітофауну.

А – кубло пацюка сірого *Rattus norvegicus* з залишками яєць серед колоній крячків на косі Нова Земля, дельта Дунаю.

Б – шакал звичайний *Canis aureus* – новий вид в екосистемі регіону, околиці СЖП.

6870756486854342

м — Використання риболовецьких сіток — загроза для водоплавних і навколоводних птахів

А — пелікани рожеві *Pelecanus onocrotalus* біля риболовецьких сіток, дельта Дунаю

Б — мартин каспійський *Ichthyaetus ichthyaetus* та мартини звичайні *Chroicocephalus ridibundus* біля риболовецьких сіток, водосховище Сасик

687075648854342

н – Симбіотичні взаємодії у трансформованих біотопах.

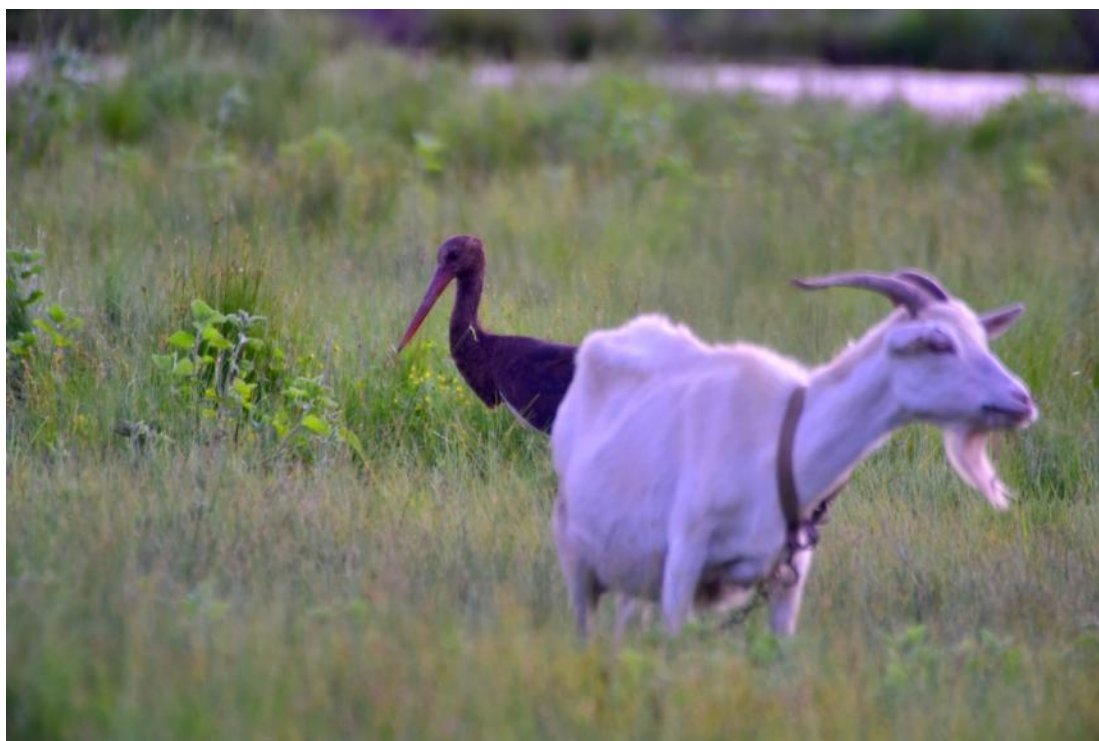
А – Шпаки звичайні *Sturnus vulgaris* живляться гематофагами на тілі великої рогатої худоби. Приклад позитивного впливу пасовищного тваринництва на кормову базу птахів-інсективорів

Б – Галки *Corvus monedula* харчується комахами, що паразитують на тарпановидних конниках, які були заселені в якості біомеліораторів на о. Єрмаків, Дунайський біосферний заповідник

6870756486854342

- – Адаптація диких птахів до антропогенних ландшафтів. Чорний лелека *Ciconia nigra*, що харчується на ставку в межах населеного пункту, с. Струмок, Білгород-Дністровський район.

6870756496354342

Додаток Р

Екологічний менеджмент в ПРУ: фотоілюстрації

- а** – Роздамбування як інструмент відновлення мозаїчності та біорізноманіття дельтових ландшафтів. Відновлений ів Єрмаків, Кілійська дельта Дунаю

- б** – Демонтаж дамб як елемент ревайлдингу: повернення вільного водообміну та покращення біорізноманіття. Знесення насипу в дельтовій частині р. Когильник

6870756496854342

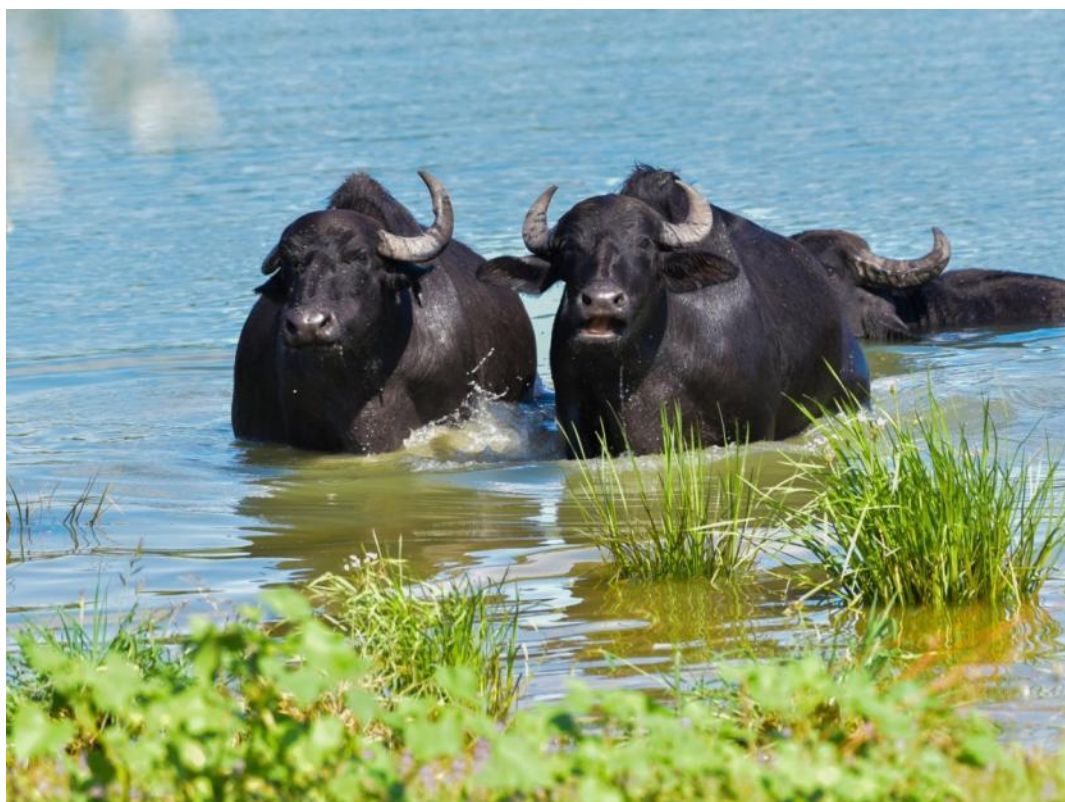
в – Випас як природоподібна практика збереження цінних біотопів лучного та степового типів.

А – сформовані луки в результаті випасу на о. Єрмаків

Б – випасання овець в Тарутинському степу

6870756496854342

г – Екологічний менеджмент через інтродукцію великих травоядних – сучасна альтернатива диким копитним.

А – Водяні буйволи як природні біомеліоратори на о. Єрмаків, дельта Дунаю

Б – Випуск лані європейської *Dama dama* на острови в дельті Дунаю

6870756496854342

г – Зимове викошування очерету – екологічний інструмент покращення стану ВБУ, дельта Дунаю

д – Екологічно відповідальний туризм як інструмент охорони природи та підвищення природоохоронної свідомості, дельта Дунаю, ДБЗ

6870756196854342

- е – Етап відновлення зниклих компонентів орнітофауни шляхом реінтродукції. Повернення пугача *Bubo bubo* до екосистеми дельти Дунаю в рамках проєкту «Відновлення ВБУ та степів регіону дельти Дунаю», ДБЗ

- є – Біотехнічні заходи як інструмент збереження рідкісних видів. Плаваюча платформа (штучний острів) та муляжі пеліканів, створені з метою приваблення пелікана кучерявого *Pelecanus crispus* для гніздування в рамках проєкту «Шлях життя пелікана». Дельта Дунаю, ДБЗ

6870756496854342

ж – Відновлення трофічних зв'язків як один із ключових чинників збереження та відновлення популяцій птахів і інших компонентів біоти.

А – крапчастий ховрах *Spermophilus suslicus* у прибережній частині оз. Кагул.

Б – європейський хом'як *Cricetus cricetus* під час реінтродукції в Тарутинському степу в межах програми відновлення екосистем, впровадженої організацією Rewilding Ukraine.

6870756496354342

Додаток С

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації
Статті у наукових фахових виданнях, що індексуються у наукометричних
базах Scopus і/або Web of Science

1. Жмуд М. Е., **Яковлев М. В.** Дельта Дуная / Роль различных водно-болотных угодий для гнездовой популяции большого баклана в Украине // *Большой баклан (Phalacrocorax carbo) в Украине: численность, территориальное распределение и их изменения* / под ред. В. А. Костюшина, П. И. Горлова, В. Д. Сиохина / Институт зоологии им. И. И. Шмальгаузена НАН Украины. – Киев: Институт зоологии НАН Украины, 2016. – С. 21-25. – (Вестник зоологии. Отдельный выпуск. № 34). – Режим доступа: <http://mail.izan.kiev.ua/vz-pdf/suppl/s34.pdf> – (Вестник зоологии. Отд. вып. 34)
2. Andryushchenko Yu. O., Gavrilenko V. S., Kostiusyn V. A., Kucherenko V. N., Mezinov A. S., Petrovich Z. O., Redinov K. A., Rusev I. T., **Yakovlev M. V.** Current Status of Anserinae Wintering in Azov-Black Sea Region of Ukraine // *Vestnik Zoologii*. – 2019. – Vol. 53, No. 4. – P. 297-312. – DOI: <https://doi.org/10.2478/vzoo-2019-0029> – Режим доступа: <http://mail.izan.kiev.ua/vz-pdf/2019/4/Andryushchenko.pdf>
3. Bolboaca L.-E., Dorosencu A.-C., Marinov M., Peraita M., **Yakovliev M.**, Alexe V. The Red-footed Falcon *Falco vespertinus* population in the Danube Delta and its habitat selection for breeding // *Turkish Journal of Zoology*. – 2023. – Vol. 47, No. 1. – Article 5. – P. 1–10 (за пагінацією журналу). – DOI: <https://doi.org/10.55730/1300-0179.3111>
4. **Vynokurova S., Yakovliev M., Voloshkevich O., Haidash O.** Biodiversity assessment of the Danube region as a tool for the development of protected areas in the region // *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*. – 2023.

6870756496854342

– Vol. 1254. – 4th International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF-2023), 22-26 May 2023, Kryvyi Rih, Ukraine. – Article 012015. DOI: <https://doi.org/10.1088/1755-1315/1254/1/012015>

Наукові статті у фахових виданнях України категорії «Б»

5. Черничко І. І., Винокурова С. В., **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М. Состояние орнитофауны острова Малый Татару (РЛП «Измаильские острова») после его восстановления // *Вісті біосферного заповідника «Асканія-Нова»*. – 2019. – Т. 21. – С. 218-229. – Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vbzan_2019_21_34
6. Бронсков О. І., Русев І. Т., **Яковлев М. В.**, Гайдаш О. М., Вихристюк І. М. Гніздування фламінго *Phoenicopterus roseus* на території Національного природного парку «Тузлівські лимани» // *Біорізноманіття, екологія та експериментальна біологія*. – 2024. – Т. 25, № 2. – С. 43-49. – DOI: <https://doi.org/10.34142/2708-5848.2023.25.2.05>
7. Гайдаш О. М., **Яковлев М.** Просторовий розподіл гуски білолобої *Anser albifrons* (Scopoli, 1769) під час міграції та зимівлі в Українському Придунав'ї // *Біорізноманіття, екологія та експериментальна біологія*. – 2024. – Т. 26, № 2. – С. 47-53. – DOI: <https://doi.org/10.34142/2708-5848.2024.26.2.05>

6870756496854342

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

Матеріали наукових доповідей

8. **Яковлєв М. В.** Пернатые истребители // Еколого-економічні аспекти збереження та відтворення лісосмуг в Україні: тексти доповідей науково-практичного семінару. – Одеса, 2005. – С. 5.

9. Русев И. Т., Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Низовья реки Кагильник – территория, важная для птиц // *Современные проблемы зоологии и экологии: материалы Международной конференции, посвящённой 140-летию основания Одесского национального университета им. И. И. Мечникова.* – Одесса, 2005. – С. 243-245.

10. Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Испанский воробей (*Passer hispaniolensis* Nemm.) — гнездящийся вид крайнего юго-запада Украины // *Біологія XXI століття: теорія, практика, викладання: матеріали міжнародної наукової конференції.* – Київ: Фітосоціоцентр, 2007. – С. 216–217.

11. **Яковлев М.**, Горшкова Е., Омельчук И., Ахраменко Д., Радьков Д., Гудзенко Т., Иваница В., Корзюков А., Кивганов Д., Чернявский А., Засыпко Л., Котик Л., Будяченко Т., Тарасюк Е., Процышина Н., Лиманская Н. Эпидемиологические аспекты миграций птиц через о-в Змеиный // *Материалы III Международной конференции молодых ученых «Разнообразие живого. Экология. Адаптация. Эволюция», посвящённой 100-летию со дня рождения видного украинского лихенолога М. Ф. Макаревича (г. Одесса, 15–18 мая 2007 г.).* – Одесса, 2007. – С. 172.

12. Gorshkova O., **Yakovlev M.**, Budyachenko T., Tarasyuk O., Lymanska N. Detection of antibodies to the tick encephalitis virus in birds migrating through Zmiiny Island// *Materials of the young scientists' and students' international scientific*

6870756496854342

conference “Modern problems of microbiology and biotechnology” (Odesa, 28-31 May 2007). – Odesa, 2007. – P.191.

13. **Яковлев М. В.** Зимовки птиц на речке Фонтанка // *Біологія: від молекули до біосфери: матеріали IV міжнародної конференції молодих науковців (Харків, 17-21 листопада 2009 р.)*. – Харків, 2009. – С. 288–289.

14. **Яковлев М. В.** Современное состояние орнитофауны верховий озера Сасык (Одесская область) // *Проблеми вивчення й охорони тваринного світу у природних і антропогенних екосистемах: матеріали Міжнародної наукової конференції, присвяченої 50-річчю з часу опублікування регіонального зведення «Животный мир Советской Буковины» (Чернівці, 13 листопада 2009 р.)*. – Чернівці: ДрукАрт, 2010. – С. 42-45.

15. Корзюков А. И., Кивганов Д. А., **Яковлев М. В.**, Радьков Д. В., Гайдаш А. М. Редкие и исчезающие птицы о-ва Змеиный // *Рідкісні й зникаючі птахи Північно-західного Причорномор'я: збірник наукових праць / за ред. І. Т. Русева, А. І. Корзюкова*. – Одеса, 2011. – С. 26–31.

16. Русев И. Т., Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Редкие птицы Национального природного парка «Тузловские лиманы» // *Рідкісні й зникаючі птахи Північно-західного Причорномор'я: збірник наукових праць / за ред. І. Т. Русева, А. І. Корзюкова*. – Одеса, 2011. – С. 81-84.

17. **Яковлев М. В.**, Русев И. Т., Корзюков А. И. Редкие птицы озера Сасык // *Рідкісні й зникаючі птахи Північно-західного Причорномор'я: збірник наукових праць / за ред. І. Т. Русева, А. І. Корзюкова*. – Одеса, 2011. – С. 105-109.

18. **Яковлев М. В.**, Жмуд М. Е. Особо охраняемые птицы Дунайского биосферного заповедника // *Рідкісні й зникаючі птахи Північно-західного Причорномор'я: збірник наукових праць / за ред. І. Т. Русева, А. І. Корзюкова*. – Одеса, 2011. – С. 110-115.

19. Гайдаш А. М., **Яковлев М. В.**, Корзюков А. И. и др. Результаты учётов соколообразных и сов в Северо-Западном Причерноморье в зимний период 2011–2012 гг. // *Хищные птицы в динамической среде третьего тысячелетия: состояние и перспективы: труды VI Международной конференции по соколообразным и совам Северной Евразии (Кривой Рог, 2012)*. – Кривой Рог, 2012. – С. 460-465.

20. Гайдаш А. М., **Яковлев М. В.** Результаты августовских учётов гидрофильных птиц на территории НПП «Тузловские лиманы» // *Птицы и окружающая среда: сборник научных трудов* / под ред. И. Т. Русева [и др.]. – Одесса, 2013. – С. 59-65.

21. Домашевский С. В., Олейник Д. С., Волошин В. А., **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М. К миграции хищных птиц в западном Придунавье осенью 2013 г. // *Птицы и окружающая среда: сборник научных трудов* / под ред. И. Т. Русева [и др.]. – Одесса, 2013. – С. 77-82.

22. Черничко Р. Н., Музыка Д. В., Стегний Б. Т., Черничко И. И., Андрющенко Ю. А., Дядичева Е. А., Корзюков А. И., Мезинов А. С., Москаленко Ю. А., Попенко В. М., Руденко А. Г. Русев И. Т., **Яковлев М. В.** Участие птиц в циркуляции вирусов гриппа на юге Украины // *Птицы и окружающая среда: сборник научных трудов* / под ред. И. Т. Русева [и др.]. – Одесса, 2013. – С. 193-197.

23. **Яковлев М. В.** Корзюков А. И., Гайдаш А. М. Поздние регистрации птиц на юге Одесской области в осенне-зимний период 2010–2013 годов // *Птицы и окружающая среда: сборник научных трудов* / под ред. И. Т. Русева [и др.]. – Одесса, 2013. – С. 198-202.

24. **Яковлев М. В.**, Жмуд М. Е. Динамика численности колониальных ржанкообразных (*Charadriiformes*) приморской части Килийского рукава р. Дунай

6870756506854342

в период 1981-2013 гг. // *Птицы и окружающая среда: сборник научных трудов* / под ред. И. Т. Русева [и др.]. – Одесса, 2013. – С. 203-214.

25. **Яковлєв М. В.** Ренатуралізація острова Єрмаків та її вплив на орнітофауну // *Активне збереження флори і фауни, природних середовищ: матеріали науково-практичного семінару працівників установ природно-заповідного фонду*. – Суми, 2014. – С. 192-199.

26. Попова О. М., **Яковлєв М. В.** Водно-болотне угіддя міжнародного значення «Система озер Шагани–Алібей–Бурнас» // *Моніторинг водно-болотних угідь міжнародного значення. Методи та результати: матеріали науково-практичного семінару «Організація та результати моніторингу водно-болотних угідь міжнародного значення в Україні» (Київ, 2014)*. – Київ, 2014. – С. 93-101.

27. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М. Новые данные о колониальных поселениях голенастых (*Ciconiiformes*) и веслоногих (*Pelecaniformes*) в украинском Придунавье // *Птахи Азовсько-Чорноморського регіону: матеріали XXXIV Наради Азово-Чорноморської орнітологічної групи* (Одеса, 2015). – Одеса, 2015. – С. 121-134.

28. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. Нові дані стосовно розповсюдження берестянки блідої (*Hippolais pallida*) в українській частині Придунав'я // *Птахи Азовсько-Чорноморського регіону: матеріали XXXIV Наради Азово-Чорноморської орнітологічної групи* (Одеса, 2015). – Одеса, 2015. – С. 134-138.

29. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** Гнездование тиркушки луговой (*Glareola pratinsola*) в Дунай-Днестровском междуречье в 2013–2015 гг. // *Птахи Азовсько-Чорноморського регіону: матеріали XXXIV Наради Азово-Чорноморської орнітологічної групи* (Одеса, 2015). – Одеса, 2015. – С. 20-25.

30. Попова О. М., **Яковлєв М. В.** Матеріальний збиток внаслідок масового розорювання степових ділянок у прибережно-захисних смугах Національного природного парку «Тузловські лимани» // *Заповідна справа у Степовій зоні*

6870756506854342

України (до 90-річчя від створення Надморських заповідників): *праці Всеукраїнської науково-практичної конференції* (Том 1) – С. 202-206.

31. **Яковлєв М. В.** Цікаві фаунистичні спостереження в ПРУ за період 2015–2018 рр. // *Актуальные вопросы исследования и охраны птиц: сборник научных статей* / под ред. И. Т. Русева, А. И. Корзюкова, С. Л. Курочкина. – Киев: Изд-во Украинского общества охраны птиц, 2018. – С. 229-238.

32. **Яковлєв М. В.,** Гайдаш О. М. Гніздова фауна птахів Національного природного парку «Тузлівські лимани» // *Актуальні питання дослідження та охорони птахів: збірник наукових праць* / за ред. І. Т. Русєва, А. І. Корзюкова. – Київ: Вид-во Українського товариства охорони птахів, 2019. – С. 129-136.

33. **Яковлєв М. В.,** Гайдаш О. М., Пилипюк К. І. Аномально тепла зима 2019/2020 рр. як фактор зміни фауни зимуючих птахів українського Придунав'я // *Сучасні дослідження птахів України: збірник наукових праць, присвячений 35-й річниці заснування міжвідомчої Азово-Чорноморської орнітологічної станції*. – Мелітополь, 2021. – С. 174-179.

34. Абрамюк І. І., Винокурова С. В., Волошкевич О. В., Волошкевич О. М., Гайдаш О. М., Дубина Д. В., Дьяков О. А., Зоріна-Сахарова Є. Є., Качалова О. Л., Ляшенко А. В., Подорожний С. М., Черничко Й. І., **Яковлєв М. В.** // *Острів Єрмаків: оцінка результатів проєкту з екологічного відновлення та рекомендації. Розширена анотація звіту*. – Київ: WWF-Україна, 2021. – 64 с.

35. **Яковлєв М. В.,** Гайдаш О. М. Динаміка фауни зимуючих птахів Дунайського біосферного заповідника впродовж останніх 20-ти років // *Харківський природничий форум: матеріали VI Міжнародної конференції молодих учених* (Харків, 19-20 травня 2023 р.). – Харків, 2023. – С. 399-400. (*Дисертант брав участь у проведенні досліджень, аналізі результатів, підготовці матеріалів до друку*)

6870756906854342

36. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** Гніздова орнітофауна степових екосистем ландшафтного заказника місцевого значення «Тарутинський степ» // *Орнітологічні дослідження в Україні: минуле, сучасність і перспективи: матеріали Всеукраїнської орнітологічної конференції* (Харків, 20–22 жовтня 2023 р.). – Харків, 2024. – С. 33-38. – DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10635558>

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

Монографії

37. **Острів Зміїний. Рослинний і тваринний світ:** монографія / В. А. Сминтина, В. О. Іваниця, Т. В. Гудзенко, Т. В. Васильєва, Ю. С. Назарчук, С. Я. Бурдейна, О. С. Дятлова, Д. А. Ківганов, А. І. Корзюков, Т. Ф. Кругологова, В. Ф. Микитюк, В. Д. Севастьянов, В. П. Стойловський, В. А. Трач, С. П. Ужевська, О. К. Фурман, О. В. Чернявський, **М. В. Яковлєв**, Ю. А. Бощенко, Д. О. Дубіна, Л. С. Котлик, О. О. Юрченко ; відп. ред. В. О. Іваниця. – Одеса: Астропринт, 2008, 182 с. – ISBN 978-966-190-148-2. (*Дисертант брав участь у проведенні досліджень, аналізі результатів, підготовці матеріалів до друку*)

38. Кузьменко Т. М., Струс Ю. М., Бронсков О. І., Банік М. В., Шидловський І. В., Весельський М. Ф., Редінов К. О., Грищенко В. М., Гаврилюк М. Н., Гайдаш О. М., Журавчак Р. О., Кузьменко Ю. В., Матвєєв М. Д., Полуда А. М., Пекло О. М., Скирпан М. В., Химини М. В., **Яковлєв М. В.**, Козицький І. В., Яремченко О. А. *Атлас гніздових птахів України* / за заг. ред. А. М. Полуди. – Київ: Українське товариство охорони птахів, 2021. – 296 с.

Статті у наукових виданнях

39. **Яковлєв М. В.** Современное состояние популяции большого баклана на территории Дунайского биосферного заповедника // *Бранта: сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции.* – 2008. – Вып. 11. – С. 122-125.

6870756506854342

40. **Яковлев М. В.**, Корзюков А. И. Гибель малых бакланов в январе 2010 г. в Килийском гирле дельты Дуная // *Беркут: український орнітологічний журнал*. – 2010. – Т. 19, вип. 1-2. – Чернівці. – С. 195-197. (*Дисертант брав участь у проведенні досліджень, аналізі результатів, підготовці матеріалів до друку*)
41. Кивганов Д. А., Корзюков А. И., Форманюк О. О., **Яковлев М. В.** Новые данные о распространении хохлатого баклана *Phalacrocorax aristotelis* (L., 1761) в Украине // *Бранта: сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции*. – 2012. – Вып. 15. – С. 30-34.
42. **Яковлев М. В.**, Корзюков А. И., Радьков Д. В. Трясогузка желтолобая (*Motacilla lutea* Gm.) – новый вид для орнитофауны Украины // *Бранта: сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции*. – 2012. – Вып. 15. – С. 170-173.
43. Панченко П. С., **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Швец А. А. О зимних встречах красноголового королька (*Regulus ignicapillus*) в Северо-Западном Причерноморье // *Беркут: український орнітологічний журнал*. – 2013. – Т. 22, вип. 2. – Чернівці. – С. 133-136.
44. **Iakovliev M. V.** Desert Wheatear *Oenanthe deserti* (Aves, Passeriformes) – the first record in Ukraine // *Vestnik zoologii*. – 2014. – Vol. 45, No. 4. – P. 570.
45. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М. Распространение огаря (*Tadorna ferruginea* Pallas, 1764) в Дунай-Днестровском междуречье Украины // *Бранта: сборник научных трудов Азово-Черноморской орнитологической станции*. – 2015. – Вып. 18. – С. 118-129.
46. **Яковлєв М. В.** Нові види в анотованому списку птахів Дунайського біосферного заповідника // *Беркут: український орнітологічний журнал*. – 2015. – Т. 24, вип. 1. – С. 1-8.
47. **Яковлев М. В.** Регистрация пустынной каменки (*Oenanthe deserti*) в Украине // *Авифауна Украины*. – 2015. – Вып. 6. – С. 39-42.

6870756506854342

48. **Яковлєв М. В.** Береговий щеврик (*Anthus petrosus*) – новий вид для фауни України // *Беркут: український орнітологічний журнал*. – 2016. – Т. 25, вип. 2. – С. 93-95.

49. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Попова О. М. Іхтіофаги Національного природного парку «Тузлівські лимани» // *Известия музейного фонда А. А. Браунера*. – 2017. – Т. XIV, № 3-4. – С. 40-53.

50. **Яковлєв М. В.** Нові знахідки лелеки чорного *Ciconia nigra* в Придунайському регіоні України // *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ* / серія «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, т. 2. – Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – С. 397-398.

51. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. Колоніальні поселення баклана малого *Phalacrocorax ruficeps* в Придунайському регіоні України // *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ* / серія «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, т. 2. – Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – С. 399-400.

52. **Яковлєв М. В.** Знахідки підорлика великого *Aquila clanga* в Придунайському регіоні України // *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ* / серія «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, т. 2. – Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – С. 395.

53. **Яковлєв М. В.** Знахідки яструба короткононогого *Accipiter brevipes* в Придунайському регіоні України // *Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ* / серія «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, т. 2. – Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – С. 396.

54. Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Новая регистрация славки Рюппеля (*Sylvia guerepelli*) на юге Украины // *Птах*. – 2006. – № 4. – С. 4.

55. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (а) Дунайські ВБУ у 2018 р. // *Бюлетень РОМ*. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC)

6870756506354342

в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 8.

56. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (б) Дунайські ВБУ у 2019 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 20.

57. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (в) Дунайські ВБУ у 2022 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 59.

58. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (г) Західне Придунав'я у 2018 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 7.

59. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (д) Західне Придунав'я у 2019 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 19.

60. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (е) Західне Придунав'я у 2021 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 44.

61. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (є) Західне Придунав'я у 2022 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенко, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 58.

6870756506854342

62. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (ж) Східне Придунав'я у 2018 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 7.

63. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (з) Східне Придунав'я у 2019 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 19.

64. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (і) Східне Придунав'я у 2021 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 44.

65. Гайдаш О. М., **Яковлєв М. В.** (к) Східне Придунав'я у 2022 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 58.

66. Жмуд М. Е., **Яковлев М. В.** Учет птиц в нижней части украинской дельты Дуная в 2012 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга (юг Восточной Европы), август 2012 / под ред. И. И. Черничко. – 2014. – Вып. 8. – С. 8–9.

39. Корзюков А. И., Кивганов Д. А., **Яковлев М. В.**, Омельчук И. Ю. Наземная фауна острова Змеиный // *Причорноморський екологічний бюлетень*. – Одеса, 2006. – № 3-4 (21-22): *Проблеми раціонального використання ресурсів природних систем устьової області Дунаю та острова Зміїний*, ч. 2. – С. 341-350.

67. Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Рыжепоясничная ласточка (*Hirundo daurica*) вновь отмечена на острове Змеином // Птах. – 2006. – № 4. – С. 4.

687075650654342

68. Корзюков А., Щеголев И., **Яковлев М.** Интересные орнитологические находки // Птах. – 2007. – № 3. – С. 6.

69. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.** Вітрогенератор на острові Зміїний – загроза для мігруючих птахів // Птах. – 2012. – № 2. – С. 11–12.

70. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Русев Р. І. (а) Тузлівські лимани у 2018 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 8.

71. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Русев Р. І. (б) Тузлівські лимани у 2019 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 20.

72. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Русев Р. І. (в) Тузлівські лимани у 2021 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 45.

73. Русев І. Т., **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Русев Р. І. (г) Тузлівські лимани у 2022 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 59.

74. Форманюк О. А., Панченко П. С., Корзюков А. И., **Яковлев М. В.** Учеты птиц на Куяльницком лимане // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Август 2006 г. – 2008. – Вып. 3. – С. 15–16.

75. **Яковлев М. В.** Учет птиц в нижней части украинской дельты Дуная в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 6.

687075650854342

76. **Яковлев М. В.** (а) Учет птиц на Джантшейском лимане в 2012 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга (юг Восточной Европы), август 2012 / под ред. И. И. Черничко. – 2014. – Вып. 8. – С. 10.

77. **Яковлев М. В.** (б) Учет птиц на озере Сасык в 2012 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга (юг Восточной Европы), август 2012 / под ред. И. И. Черничко. – 2014. – Вып. 8. – С. 9–10.

78. **Яковлев М. В.** (а) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2013 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 32.

79. **Яковлев М. В.** (б) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2014 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 43.

80. **Яковлев М. В.** (в) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 56.

81. **Яковлев М. В.** (г) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2016 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 70.

82. **Яковлев М. В.,** Гайдаш А. М. (а) Учеты птиц на Тузловских лиманах в 2014 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 43–44.

83. **Яковлев М. В.,** Гайдаш А. М. (б) Учеты птиц на Тузловских лиманах в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 56–57

6870756516354342

84. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М. (в) Учеты птиц на Тузовских лиманах в 2017 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 83.

85. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (а) Учет птиц на озере Сасык в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 7–8.

86. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (б) Учет птиц на Джантшейском лимане в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 8.

87. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (в) Учет птиц на лимане Малый Сасык в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 8.

88. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (г) Учет птиц на лимане Шаганы в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 8–9.

89. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (д) Учет птиц на лимане Карачаус в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 9.

90. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (е) Учет птиц на лимане Алибей в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 10.

91. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (е) Учет птиц на лимане Хаджидер в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 10.

92. **Яковлев М. В.**, Гайдаш А. М., Струс Ю. М., Скирпан Н. В. (ж) Учет птиц на лимане Бурнас в 2015 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2015 г. – 2016. – Вып. 10. – С. 11.

6870756516854342

93. **Яковлев М. В.**, Жмуд М. Е. (а) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2011 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 9.

94. **Яковлев М. В.**, Жмуд М. Е. (б) Учеты птиц в Дунайских ВБУ в 2012 г. // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга. Итоги зимних учетов 2011–2017. – 2017. – Вып. 11. – С. 20.

95. **Яковлев М. В.**, Жмуд М. Е., Балацкий К. Л. Учеты птиц в Стенцовско-Жебриянских плавнях, во внешней дельте р. Дунай, на водохранилище Сасык, на Джантшейском лимане и лимане Малый Сасык // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга (юг Восточной Европы), август 2009 / под ред. И. И. Черничко. – 2010. – Вып. 5. – 56 с.

96. **Яковлев М. В.**, Гайдаш О. М. (а) Дунайські ВБУ у 2020 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 32.

97. **Яковлев М. В.**, Гайдаш О. М. (б) Дунайські ВБУ у 2021 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 45.

98. **Яковлев М. В.**, Гайдаш О. М. Колоніальні поселення баклана малого *Phalacrocorax pugnax* в Придунайському регіоні України // Матеріали до 4-го видання Червоної книги України. Тваринний світ / Серія: «Conservation Biology in Ukraine». – Вип. 7, Т. 2. – Київ: Інститут зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, 2018. – С. 399–400.

99. **Яковлев М. В.**, Гайдаш О. М. (а) Обліки птахів в Кілійській дельті р. Дунай в серпні 2021 року // Бюллетень РОМ: Итоги регионального орнитологического мониторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 10–11.

100. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (б) Обліки птахів на водосховищі Сасик в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 11–12.
101. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (в) Обліки птахів на Джантшейському лимані в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 13.
102. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (г) Обліки птахів на лиманах Алібей та Карачаус в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 16.
103. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (д) Обліки птахів на лимані Бурнас в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 16–17.
104. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (е) Обліки птахів на лимані Малий Сасик в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 14.
105. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М. (є) Обліки птахів на лимані Шагани в серпні 2021 року // Бюлетень РОМ: Ітоги регіонального орнітологічного моніторинга, август 2021 г. – 2021. – Вып. 15. – С. 14–15.
106. **Яковлєв М. В.**, Гайдаш О. М., Пилипюк К. І. Тузлівські лимани у 2020 р. // Бюлетень РОМ. – Вып. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 32.
107. **Яковлєв М. В.**, Жмуд М. Є., Балацький К. Л. Стан ресурсів водно-болотних птахів на окремих територіях Азово-Чорноморського узбережжя за результатами серпневих обліків. Дунайський біосферний заповідник (дельта Дунаю) // Чисельність та розміщення водно-болотних видів птахів в ключових

6870756516854342

угіддях Азово-Чорноморського екологічного коридору. – Мелітополь, 2010. – С. 15–20.

108. **Яковлєв М. В.**, Пилипюк К. І. (а) Західне Придунав'я у 2020 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 31.

109. **Яковлєв М. В.**, Пилипюк К. І. (б) Східне Придунав'я у 2020 р. // Бюлетень РОМ. – Вип. 16. – Підсумки міжнародних зимових обліків водно-болотних птахів (IWC) в Україні в 2018–2022 рр. / Під ред. Ю. О. Андрющенка, В. А. Костюшина. – 2023. – С. 31.

Опубліковані набори даних

110. Andryushchenko Y, Kostiusyn V, **Yakovliev M** та ін. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2018–2022.* – Azov-Black Sea Ornithological Station, 2025. – Sampling event dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/re56gk>

111. Bronskov O, Kosriushyn V A, Andryushchenko Y O, Chernichko I I, Chernychko R M, Diadicheva O A, Kinda V V, Korziukov A I, Kucherenko V M, Molodan H M, Mosin H H, Moskalenko Y O, Petrovych Z O, Popenko V M, Radkov D S, Redinov K O, Rudenko A H, Rusev I T, Timoshenkov V A, **Yakovliev M V**, Zatsarnyi H H, Bronskova M O. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2009.* Version 1.1. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/qzhemj> accessed via GBIF.org on 2023-11-07.

112. Bronskov O, Kostiusyn V A, Andryushchenko Y O, Bronskova M O, Bui H A, Chernychko R M, Diadicheva O A, Dolynnyi V I, Havrylenko V S, Horlov P I, Mezinov O S, Moskalenko Y O, Petrovych Z O, Pliushch S A, Popenko V M, Redinov K

6870756516854342

O, **Yakovliev M V**, Beskaravainyi M M. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2013*. Version 1.1. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/h9nf3f> accessed via GBIF.org on 2023-11-07.

113. Bronskov O, Kostiusyn V A, Andryushchenko Y O, Bronskova M O, Bui H A, Chernichko I I, Chernychko R M, Derkach O M, Diadicheva O A, Havrylenko V S, Herzhyk I P, Beskaravainyi M M, Kucherenko V M, Mezinov O S, Mosin H H, Moskalenko Y O, Pliushch S A, Popenko V M, Redinov K O, **Yakovliev M V**, Zhmud M Y. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2012*. Version 1.2. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/syutmm> accessed via GBIF.org on 2023-11-07.

114. Bronskov O, Kostiusyn V A, Andryushchenko Y O, Bronskova M O, Bui H A, Chernychko R M, Diadicheva O A, Horlov P I, Kucherenko V M, Mosin H H, Moskalenko Y O, Oleinyk D S, Petrovych Z O, Popenko V M, Prokopenko S P, Redinov K O, Siokhyn V D, Suchkov S I, **Yakovliev M V**, Zhmud M Y, Beskaravainyi M M. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2011*. Version 1.2. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/n7zc55> accessed via GBIF.org on 2023-11-07.

115. Bronskov O, Kostiusyn V A, Andryushchenko Y O, Haidash O M, Havrylenko V S, Kucherenko V M, Mezinov O S, Mosin H H, Moskalenko Y O, Petrovych Z O, Pliushch S A, Popenko V M, Redinov K O, **Yakovliev M V**, Beskaravainyi M M. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2014*. Version 1.1. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/7kahfk> accessed via GBIF.org on 2023-11-07.

116. Bronskov O. I., Kostiusyn V. A., Andryushchenko Y. O., Haidash O. M., Havrylenko V. S., Kucherenko V. M., Mezinov O. S., Moskalenko Y. O., Petrovych Z. O., Pliushch S. A., Popenko V. M., Prokopenko S. P., Redinov K. O., **Yakovliev M. V.**, Zherebtsov D. I., Zherebtsova T. A. & Beskaravainyi M. M. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2015. Version 1.1.* – Azov-Black Sea Ornithological Station, 2022. – Sampling event dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/h4ut9b>
117. Bronskov O., Kostiusyn V. A., Andryushchenko Y. O., Beskaravainyi M. M., Chernychko R. M., Diadicheva O. A., Dumenko V. P., Haidash O. M., Havrylenko V. S., Horlov P. I., Husarchuk Y. V., Kovalenko V. M., Kucherenko V. M., Levada T. V., Lystopadskyi M. A., Mezinov O. S., Moskalenko Y. O., Pliushch S. A., Popenko V. M., Prokopenko S. P., Rudenko A. H., Rudenko V. P., Sheshyna N. V., **Yakovliev M. V.**, Zherebtsov D. I., Zherebtsova T. A. & Andrieiev D. A. *The results of synchronous mid-winter waterbird census of the Azov-Black Sea region (Ukraine) in 2017. Version 1.2.* – Azov-Black Sea Ornithological Station, 2022. – Sampling event dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/rkvebk>
118. Chernychko R. M., Diadicheva O. A., Formaniuk O. O., Havrylenko V. S., Kinda V. V., Kivhanov D. A., Korziukov A. I., Koshelev O. I., Lopushanskyi Y. O., Mezinov O. S., Molodan G. M., Mosin H. H., Moskalenko Y. O., Panchenko P. S., Petrovych Z. O., Popenko V. M., Redinov K. O., Rudenko A. H., Rusev I. T., Shabanov O. V., Shchepochiev I. V., Siokhyn V. D., Stoilovskyi V. P., Vasyliiev V. V., **Yakovliev M. V.**, Yaremchenko O. A., Zhmud M. Y. *The results of synchronous surveys of birds in the wetlands of the Azov-Black Sea region of Ukraine in 2006. Version 1.5.* – Azov-Black Sea Ornithological Station, 2022. – Sampling event dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/5apf28>.

119. Haidash O., **Yakovliev M.** *Geese and swans census results in the Danube region of Ukraine (2011-2019). Version 1.1.* – Ukrainian Nature Conservation Group (NGO), 2024. – Occurrence dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/qscctx>
120. Korziukov A., **Yakovliev, M.**, Haidash, O. *Data from ornithological studies on the Zmiinyi Island (Black Sea, Ukraine) for the 1975-1992 period and spring 2006. Version 1.1.* – Ukrainian Nature Conservation Group (NGO), 2024. – Occurrence dataset. – DOI: <https://doi.org/10.15468/2tvn4g>
121. Vynokurova S, Andryushchenko Y O, Belashkov I D, Bronskov O I, Bronskova M O, Bui H A, Chernichko I I, Chernychko R M, Derkach O M, Diadicheva O A, Ilchuk V P, Horlov P I, Koshelev O I, Koshelev V O, Kostiusyn V A, Kucherenko V M, Molodan G M, Mosin H H, Moskalenko Y O, Petrovych Z O, Pliushch S A, Popenko V M, Redinov K O, Siokhyn V D, **Yakovliev M V**, Yakunyn S M, Zhmud M Y. *The results of synchronous surveys of birds in the wetlands of the Azov-Black Sea region of Ukraine in August 2012.* Version 1.2. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/hwwwju> accessed via GBIF.org on 2023-11-06.
122. Vynokurova S, Andryushchenko Y O, Beskaravainyi M M, Bronskov O I, Chernichko I I, Chernychko R M, Davydenko I V, Derkach O M, Diadicheva O A, Dolynnyi V I, Haidash O M, Havrylenko V S, Herzhyk I P, Horlov P I, Horlova O I, Illichov O A, Ivanchenko S V, Kapinos S B, Kivhanov D A, Koshelev O I, Kucherenko V M, Lytvynytsova Y M, Mezinov O S, Moskalenko Y O, Panchenko P S, Petrovych Z O, Pliushch S A, Popenko V M, Prokopenko S P, Pyliuha V I, Pylypchenko A I, Redinov K O, Rozhenko M V, Rudenko A H, Rudenko P A, Rudenko V P, Siokhyn V D, Starovoitova T V, Stepanok M A, Stoilovskyi V P, Tomashpolskyi M V, **Yakovliev M V**, Zherebtsov D I, Zherebtsova T A. *The results of synchronous surveys of birds in the wetlands of the Azov-Black Sea region of Ukraine in August 2021.* Azov-Black Sea

Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/kcr4pa> accessed via GBIF.org on 2023-11-06.

123. Vynokurova S, Andryushchenko Y O, Beskaravainyi M M, Bronskov O I, Bronskova M O, Bui H A, Chehorka P P, Chernichko I I, Chernychko R M, Derkach O M, Diadicheva O A, Dolynnyi V I, Formaniuk O O, Haidash O M, Havrylenko V S, Herzhyk I P, Horlov P I, Kosenko A E, Kostiusyn V A, Kucherenko V M, Mosin H H, Moskalenko Y O, Panchenko P S, Petrovych Z O, Popenko V M, Redinov K O, Siokhyn V D, Skyrpan M V, Strus Y M, **Yakovliev M V**. *The results of synchronous surveys of birds in the wetlands of the Azov-Black Sea region of Ukraine in August 2015*. Version 1.1. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2023. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/nyedkv> accessed via GBIF.org on 2023-11-06.

124. Vynokurova S, Andryushchenko Y O, Bronskov O I, Bronskova O M, Chernichko I I, Chernychko R M, Derkach O M, Diadicheva O A, Haidash O M, Havrylenko V S, Herzhyk I P, Husarchuk Y V, Koshelev O I, Kovalenko T A, Kucherenko V M, Mezinov O S, Moskalenko Y O, Petrovych Z O, Pliushch S A, Popenko V M, Prokopenko S P, Redinov K O, Roman Y H, Rudenko A H, Rudenko V P, Starovoitova T V, **Yakovliev M V**, Zherebtsov D I, Zherebtsova T A. *The results of synchronous surveys of birds in the wetlands of the Azov-Black Sea region of Ukraine in August 2018*. Version 1.2. Azov-Black Sea Ornithological Station. 2022. – Sampling event dataset <https://doi.org/10.15468/vrx39k> accessed via GBIF.org on 2023-11-06.

125. **Yakovliev M**, Bronskov O. *Findings of birds (Aves) in the National Natural Park Tuzlivsky Lagoons and its surrounding area (Ukraine) during the nesting period of 2022*. Ukrainian Nature Conservation Group (NGO). 2023. – Occurrence dataset <https://doi.org/10.15468/n63r5a> accessed via GBIF.org on 2023-03-31.

Додаток Т

Відомості про апробацію результатів дисертації

Результати дисертаційної роботи доповідалися, обговорювалися та були схвалені на: засіданнях кафедри зоології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди; окремі дані були представлені на XXII-XXXVII засіданнях Азово-Чорноморської орнітологічної групи в період 2007-2020 рр.

Матеріали дисертації, зокрема результати багаторічного орнітологічного моніторингу, вже впроваджені у практику:

- підготовці розділів «Орнітофауна» у щорічних «Літописах природи» ДБЗ (2007-2025 рр.) та НПП «Тузловські лимани» (2013-2023 рр.), а також у науково-дослідних темах заповідника;
- стратегічних документах: проєкту організації території ДБЗ [2023], проєкту організації території НПП «Тузловські лимани» [2022], Стратегічному плані збереження та відновлення екосистем української частини дельти Дунаю [Rewilding Europe, 2022], Спільному плані управління охоронюваними територіями Румунії, України та Молдови [2016];
- при оновленні ЧКУ [3-тє вид., 2009; доповнення 2021] – для наукових описів поширення, чисельності та екології видів;
- національного внеску України до Атласу гніздових птахів Європи [EBVA2, 2017-2020];
- паспортів Рамсарських угідь («Дельта Дунаю», «Озеро Сасик», «Шагани-Алібей-Бурнас»);
- щорічних обліків птахів у межах Міжнародної програми IWC під егідою Wetlands International (координація АЧОС).

На електронний документ накладено: 1 (Один) підписи чи печатки:
На момент друку копії, підписи чи печатки перевірено:
Програмний комплекс: eSign v. 2.3.0;
Засіб кваліфікованого електронного підпису чи печатки: ІІТ Користувач ЦСК-1
Експертний висновок: №04/05/02-1277 від 09.04.2021;
Цілісність даних: не порушена;

6870756916854342

Підпис № 1 (реквізити підписувача та дані сертифіката)
Підписувач: ЯКОВЛЄВ МАКСИМ ВІКТОРОВИЧ 3109916319;
Належність до Юридичної особи: ФІЗИЧНА ОСОБА;
Код юридичної особи в ЄДР: 3109916319;
Серійний номер кваліфікованого сертифіката: 5E984D526F82F38F04000000A70E7001D776CF06;
Видавець кваліфікованого сертифіката: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК";
Тип носія особистого ключа: Незахищений;
Тип підпису: Удосконалений;
Сертифікат: Кваліфікований;
Час та дата підпису (позначка часу для підпису): 23:23 28.10.2025;
Чинний на момент підпису. Підтверджено позначкою часу для підпису від АЦСК (кваліфікованого надавача електронних довірчих послуг)
Час та дата підпису (позначка часу для даних): 23:23 28.10.2025;